

Kedves Család, Rokonok, Ismerősök, Kollegák!

Mindazok, kik Szerették és Tisztelték Bartha Jenő tanár urat!

Azért jöttünk össze ma, hogy a Családdal és Barátokkal megemlékezzünk Róla, felelevenítsük emberi, baráti, szakmai értékeit. Ez utóbbiról Spat professzor úr, mint közvetlen tanú részletesen beszámolt. De Bartha Jenő nem csak oktató, kutató és kollega volt, hanem ember is. Ember, akiről - mint mindannyiunkról – Kosztolányi szavával elmondható, hiába élünk sok milliárdan a Földön, mindenki:

„.....Egyedüli példány.
Nem élt belőle több és most sem él
s mint fán se nő egyforma-két levél,
a nagy időn se lesz hozzá hasonló.

Keresheted őt, nem leled, hiába,
se itt, se Fokföldön, se Ázsiába,
a múltba sem, és a gazdag jövőben
akárki megszülethet már, csak ő nem.

Ugyanakkor, bár mindenki egyedüli példány, a megismerés korlátai és az emberi természet végtelen gazdagsága, mélységei, sajátosságai miatt annyiféleként létezőnk szinte, ahányan ismernek, ismertek bennünket. Jenő is sokféle volt és lesz a szívünkben és emlékeinkben ez után is. A természet e sokszínűségé nem csak örömet okoz, hanem lehetőséget arra is, hogy legyen miről megemlékeznünk, legyen mit megbeszélünk, itt és most és a jövőben egyaránt mindaddig, amíg, ahogy Márai írja:

„Emlékeink szétesnek, mint a régi szövetek.

.....

*És elszáradnak idegeink, elapadt vérünk, agyunk
Látjátok, feleim, szemtekkel, mik vagyunk
Íme, por és hamu vagyunk.”*

Én nem búcsúztatni jöttem, nem is dicsérni Bartha Jenő barátomat. Titkokat jöttem fürkészni, az élet titkát, az elmúlás titkát és Jenő egyediségének nagy titkát, mindnyájunk örök és nagy titkait.

Több mint 50 éve, hogy először találkoztam tanársegéd úrral, amikor 1967-ben megkezdtem tanulmányaimat Egyetemünkön, de még többet akkor, amikor két év múlva tudományos diákkörös lettem Hársing professzor Úr mellett a Puskin utcában.

Az én szememben Bartha tanár úr a Puskin tömb fogyatkozó számú tanúinak is egyike, aki itt hagyott minket és vitte magával mindazt, amit korábban nem kérdeztünk meg tőle, vagy nem hagytuk, hogy elmondja, vagy esetleg nem is figyeltünk oda.

Milyen volt a Puskin Tömb 1967-ben, hadd emlékezzem! Kutyaugatás, igazgatói zöld, sárga, piros lámpa, zsúfolt folyosók, egymástól eltérő laboreredmények a földszinten, illetve az emeleten, Bálint Péter akadémikus úr a könyvtári trónszéken, Fekete Ágnes, Forgách Iván, Kövér György, Sturcz, de Chatel, Hársing, Harza, Bartha s mind a többiek bonyolult emberi kapcsolatrendszerben együtt élve.

Bartha Jenő, a belgyógyász élettanász, aki kitűnően végezte gimnáziumi és egyetemi tanulmányait, nyugodtan és kiegyensúlyozottan állta a viharok korbácsolta hullámokat. Vasalt nadrág, zakó, aranykeretes szemüveg, rend és szorgalom és legfőképpen emberségesség. Egyéni világszemlélete, határozott véleménye, meggyőződése volt. Párttagságáról úgy vélekedtem, hogy ő a hívő emberek azon fajtájába tartozik, akik nem a teremtköben, hanem az emberiségben hisznek. Jó ember volt. Gyakran emlegette leányát és Mártát.

Nemcsak a népi bölcsesség, de mi is tudjuk, hogy minden nyugodt pályafutás mögött egy-egy nő is áll. Márta ment vele Nemesnépre, amikor a Magyar Vese Alapítvány lakosztályában üdültek éppen úgy, mint ahogy közösen rendezték be a gödöllői kis nyaralójukat, ahova hétvégékén örömmel pöfögtek ki pihenni kezdetben a Trabanttal, majd a Renault Clival.

Bartha Jenőnek, a tanár úrnak halála is úgy következett be, ahogy az egész élete zajlott; szépen leült a kedvenc foteljébe, elaludt, és már nem kelt fel, talán még mosolygott is magában egy kicsit, ahogy szokott, csak úgy legbelül, hogy senki se lássa....

Ismerjük a történelem során legkülönbözőbb kultúrákban kialakult szokásokat, a siratást, a halotti tor megülését, a legkülönbözőbb formájú megemlékezéseket, melyeknek egy a céljuk, segítsenek feldolgozni a hirtelen támadt úrt, a szerettünk hiányának fájdalmas érzetét.

Miért alakul ki e fájdalmas úr bennünk; hiszen mindnyájan értjük és tudjuk, hogy az életnek, akár a csillagoknak jellemzője a végessége, csak a világmindenség végtelen, az élet nem. Mégis sokan úgy vagyunk, hogy ezt nem hisszük el a mindennapok gondjai között. Nem így Jenő, a nagy realista, aki csendben, de biztosan és tévedhetetlenül követte az évezredek ősi bölcsességét, az alkalmazkodást és az elfogadást. Amikor szeme romlani kezdett, látása veszélybe került, akkor sem pörölt, nem panaszkodott. Megtanulta a különleges, látássérültek számára kifejlesztett számítógép használatát, melynek segítségével, zenét és hangos könyveket hallgatott. Alig két-három hete, hogy telefonon beszélünk újra és kérdeztem, hogy van, hogy él. Semmi panasz, csak egyszerű ténymegállapítás volt a válasz, bár Reményik Sándor kérdését: „A szép öregkor aranylegendája igaz-e még? ő sem igenelte. Mindenkor elégedett volt, mérnöki pontossággal, ösztönösen felfogva helyzetét, tervezte napjait és berzenkedés nélkül élt.

Tanár úr 1976-tól volt Magyar Nephrologiai Társaság tagja. 1984-1987-ig, illetve 2014-től a Számvizsgáló Bizottság tagjaként, 1994-2014-ig pedig az Ellenőrző Bizottság elnökeként segítette, illetve támogatta munkánkat.

A Társaság vezetősége postájából Jenő elmenetelének hírére érkezett válaszokból álljon itt néhány:

- „Sajnos, ismét egy meghatározó, ikonikus Személyiséggel lettünk szegényebbek.”
- „Dolgoztam Vele együtt, tiszteltem a személyét. Segített a Nephrologiai Történeti Bizottságnak. Isten nyugosztalja.”
- „Kiváló szakember és nagyon szerény, jó ember volt.”
- „Bartha tanár úr évtizedeken át volt Társaságunk, vezetőségünk tagja. Tudományos és társasági társadalmi munkáját pontosan, megbízhatóan és felelősséggel végezte, a fiatalabb generációknak is példaképpül szolgált elkötelezettségével és a feladattal szembeni alázatával.”
- „Ismét nagy veszteség a hazai nephrologiának, a MANET vezetőségének. Tudása, embersége, szerénysége mindannyiunk számára példaértékű. Élettanból vizsgáztam nála és előtte több előadását élvezhettem is. Ez idő óta mindig szeretettel, barátsággal volt irántam, ami számomra nagy megtiszteltetést jelentett”
- „A fiatal kollegát egyenrangúan, atyai tegeződéssel kezelő emberként fogott meg már kezdetben, s tiszteletre méltó, kiegyensúlyozottan korrekt állásfoglalásai hosszú éveken át kísérték vezetőségi üléseinket. Kedves, szerényen mosolygós arcát megőrzöm én is jó emlékeimben.”
- „Bartha Jenő tevékenységét, személyiségét nagyrabecsülő, megemlékező üzenetekből egyértelműen kitűnik, hogy Tanár Urat, Kollégánkat, Barátunkat mindannyian szerettük, tiszteltük, tevékenységét, intellektualitását nagyra értékeltük. Mivel életének sok példamutató aspektusa van, elsősorban a fiatalok számára, javaslom, hogy a nagygyűlésünk egyik szekcióját dedikáljuk Bartha Tanár Úr emlékének, ez az elméleti nephrologiai szekció lehetne.”

Az élet úgy hozta, hogy a Magyar Nephrologiai Társaság alapító tagjaiként öregkorunkra is gyakran találkoztunk. Sőt a MANET vidéki nagygyűléseiről nem ritkán hoztam haza és így volt időnk kibeszélni/megbeszélni a Világot.

Ahogy nincs nappal éjjel nélkül és nincs fény sötétség nélkül, úgy nincsen élet halál nélkül; aligha vitaható, hogy az életnek a halál ad értelmet, a hálálnak pedig az élet. Ezért hát ne szomorkodjunk, mert Bartha tanár úr élete igazi, értelmes, az emberi küldetést és létet igazoló volt. És ezt mindnyájan jól tudjuk, akik ismertük, akik együtt dolgoztunk, tanítottunk vele. Ő felismerte a közösség és az egyéni munka eredményes összehangolásának fontosságát, a jövő nemzedékei oktatásának jelentőségét és vállalta, hogy a nagy

rendszerben egy csavar legyen és, önként segítse az összes többi csavar összehangolt, előre vivő működését.

Most egy szakasz ismét véget ért Jenő életében és egy újabb kezdődik, mert mi, akik ismertük, akikkel így vagy úgy kapcsolatban volt, hordozzuk magunkban emlékét; de a mi halálunkkal sem ér majd véget, mert az egyes emberek feladataik teljesítése közben feloldódnak az emberiség nagy rendszerében hozzájárulva a közös, a nagy út építéséhez, melyen az emberiség halad előre. Ezért hát ne szomorkodjunk, inkább legyünk tanúi a természet évmilliárdos rendjének. És ha majd újra és újra érezzük hiányát, gondoljunk arra, hogy csak az az érték, ami ilyen űrt hagy maga után, és ezt az értéket mi már egyszer megkaptuk. Érezzük és tudjuk, hogy a gyász nem csak fájdalmas, de egyben felemelő is, ha van mit gyászolnunk, ha van mit hiányolnunk, akkor van érteke az életnek és ez erőt ad a legnehezebbhez is!

És bár ahogy Weöres Sándor mondja, kétségtelen, hogy:

*„Mind elmegyünk, a ringatózó fák alól mind elmegyünk,
a párás ég alatt mind indulunk a pusztaságon át
a száraz ég alá...”*

De, az itt maradottak, tudják, hogy nem ez a vég! Mi hisszük és valljuk, hogy mindnyájan az emberiség része vagyunk és feladatot teljesítünk mindannyiunkért, a jövőért, és miközben hamuvá és porrá válunk, nyomunk marad és abból új élet fakad.

*„Mert ami egyszer végbement,
azon nem másít semmi rend,
se Isten, se az ördögök:
múlónak látszik és örök.”*

Leljünk vigasztalást Teller Ede bölcs szavaiban...

*„Tudni: az ész rövid, az akarat gyenge.
Hogy rá vagyok bízva a vak véletlenre.
És makacs reménységgel mégis, mégis hinni.
Hogy amit csinálok, az nem lehet semmi.
És örülni tudni a nagy megnyugvásnak,
A fájdalmat, örömet gyógyító halálnak.”*

Járd utadat tovább, búcsúzó Tőled, mint Barát, és a közösség nevében a Nephrologia Társaság elnökeként!

Köszönöm figyelmüket!

Rosivall László, Budapest, 2020. 02. 09.